

**CEA DE A X-A ADUNARE GENERALĂ A CONSILIULUI
ECUMENIC AL BISERICILOR,
BUSAN – COREEA DE SUD (30 OCTOMBRIE - 8 NOIEMBRIE 2013)**

Preot dr. Marius Florescu

Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Consiliul Ecumenic al Bisericilor se definește ca o federație mondială de Biserici creștine, cu scopul de a facilita o bază comună pentru regăsirea unității creștinilor. Dacă la început platforma pentru aderarea la această federație a fost „credința în Domnul Iisus Hristos ca Dumnezeu și Mântuitor”, ulterior, sub inspirația prezenței ortodocșilor în acest for, platforma a fost completată prin exprimarea „căutării unității, spre slava lui Dumnezeu Cel Unul, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh”¹.

Consiliul Ecumenic al Bisericilor (C.E.B.) are sediul la Geneva și numără la ora actuală 345 de Biserici membre, ortodoxe, vechi-orientale, protestante și neoprotestante. Biserica Romano-Catolică participă la unele activități ale C.E.B., dar nu are calitatea de membru. Consiliul Ecumenic al Bisericilor este condus de către Adunarea generală, organism care se întrunește aproximativ o dată la șapte ani. Între timp, Comitetul Central - format din 150 de membri - și Comitetul Executiv rezolvă chestiunile administrative și coordonează programele ce se desfășoară în lumea întreagă, cu scopul de a apropia Bisericile membre, teologic prin intermediul dialogurilor, dar și practic prin intermediul activităților misionare, sociale, filantropice și de altă natură². Dintre programele actuale principale ale C.E.B., menționăm următoarele:

- C.E.B. și mișcarea ecumenică din secolul XXI;
- Unitate, misiune, evanghelizare și spiritualitate;
- Mărturia publică: către puterea seculară, întru afirmarea păcii;
- Dreptate, diaconie și responsabilitate pentru creație;
- Educația și formarea ecumenică;
- Dialog și cooperare inter-religioasă³.

---

¹ Cf. *World Council of Churches, Directory 2005*, WCC Publications, Geneva, 2005, p. 65

² Cf. *Annual Review 2012, World Council of Churches*, Geneva, 35 pp.

³ *Idem*, pp. 8-23

Ce este important de reținut este că, din principiu Consiliul Ecumenic al Bisericilor nu se definește ca fiind o „supra-Biserică”⁴. C.E.B. nu este și nu va deveni niciodată o supra-Biserică, ci toate Bisericile membre sunt egale între ele, acestea doar aflându-se pe calea spre unitatea creștinilor. De asemenea, prezența unei Biserici în C.E.B. nu înseamnă acceptarea bazei doctrinare a vreuneia dintre celelalte Biserici membre. Consiliul Ecumenic al Bisericilor nu trebuie identificat cu mișcarea ecumenică, acesta fiind numai un instrument al mișcării ecumenice, în încercarea de a exprima vizibil căutarea unității tuturor creștinilor. Activitatea sau prezența unei Biserici în mișcarea ecumenică și în Consiliul Ecumenic al Bisericilor nu înseamnă în niciun caz acceptarea unității de credință și a comuniunii euharistice cu vreuna dintre celelalte Biserici membre⁵.

C.E.B. are deci numai scopul de a ajuta la găsirea unor modalități concrete pentru refacerea *unității creștinilor*. Folosim această formulă și nu pe aceea de „refacere a unității Bisericii”, pentru din punct de vedere eclesiologic unitatea Bisericii deja subzistă în Biserica Ortodoxă⁶. Nu vom intra însă în mai multe amănunte care țin de componenta disciplinei teologice numite Ecumenism, spațiul fiind limitat și dorind să ne referim aici mai ales la aspecte cu privire la recenta Adunare generală a C.E.B.

Adunări generale ale C.E.B. După mai multe conferințe, tratative și pregătiri, C.E.B. s-a constituit la Amsterdam în anul 1948, în prezența reprezentanților a 147 de Biserici, în cadrul primei Adunări generale a C.E.B. Vom trece în continuare în revistă Adunările generale de până acum ale C.E.B.:

- 1. Amsterdam (1948), cu tema „Neorânduiala lumii și planul de mântuire a lui Dumnezeu”. Se stabilește definiția C.E.B., potrivit căreia acesta este o „asociație frățească de Biserici care acceptă pe Iisus Hristos ca Dumnezeu și Mântuitor”;

- 2. Evanston (S.U.A.) (1954), cu tema „Hristos, nădejdea lumii”. Se dă o declarație prin care se exprimă durerea participanților pentru sfârșirea unității între creștini;

- 3. New Delhi (India) (1961), cu tema „Iisus Hristos, Lumina lumii”. Este momentul în care Bisericile Ortodoxe devin membre ale C.E.B. Se dă o nouă definiție a C.E.B., bazată pe formula trinitară;

- 4. Uppsala (Suedia) (1968), cu tema „Iată, Eu le fac toate noi” (Apocalipsa 21, 5);

⁴ *The Ecumenical Movement. An Anthology of Key Texts and Voices*, Ed. by Michael Kinnamon and Brian E. Cope, WCC Publications, Geneva, 2002, p. 464

⁵ *Ibidem*

⁶ Preot dr. Marius Florescu, *Curs de Ecumenism, anul IV*, Facultatea de Teologie ortodoxă din Timișoara, în mss.

- 5. Nairobi (Kenia) (1975), cu tema „Iisus Hristos eliberează și unește”. Se stabilește organizarea definitivă a C.E.B.: Adunarea generală, Comitetul Central și Secretariatul general;
- 6. Vancouver (Canada) (1983), cu tema „Hristos, viața lumii”. Aceasta a fost pentru prima dată precedată de o întrunire a tinerilor și a femeilor;
- 7. Canberra (Australia) (1991), cu tema „Vino Duhule Sfinte!”. Mai mulți ortodocși au fost nemulțumiți de discursurile introductive ale unor protestanți, care nu se refereau la Duhul Sfânt ca la o Persoană din Sfânta Treime, ci ca la un spirit oarecare;
- 8. Harare (Zimbabwe) (1998), cu tema „Să ne întoarcem către Dumnezeu cu bucurie și speranță”. Acum se ia hotărârea înființării unei comisii mixte de dialog între ortodocșii și protestanții din C.E.B.;
- 9. Porto Alegre (Brazilia) (2006), cu tema „Doamne, transformă lumea prin harul Tău”. Se aplică pentru prima dată hotărârile comisiei mixte instituite la Harare, mai ales în ceea ce privește rugăciunea în comun⁷.

Ortodoxia și Consiliul Ecumenic al Bisericilor. De-a lungul anilor toate Bisericile Ortodoxe au aderat la Consiliul Ecumenic al Bisericilor, conform unei voințe comune panortodoxe definite oficial în cadrul celei de a patra Conferințe panortodoxe pregătitoare a Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei⁸. Din rațiuni obiective însă, ulterior Biserica Ortodoxă Bulgară și Biserica Ortodoxă Georgiană s-au retras din C.E.B., în anii din urmă.

Astăzi toate celelalte Biserici Ortodoxe Autocefale sunt membre ale C.E.B., formând o poziție comună în cadrul C.E.B. cu Bisericile Vechi-Orientale. Cu acestea din urmă Biserica Ortodoxă s-a aflat în dialog vreme de mai multe decenii. Dialogul s-a încheiat, iată anul acesta se împlinesc 20 de ani de la ultima întrunire a Comisiei teologice bilaterale, însă rezultatele acestuia nu au fost în măsură să determine până acum reunirea acestor două familii de Biserici. E important de menționat că însuși dialogul dintre ortodocși și vechii orientali a început sub auspiciile Consiliului Ecumenic al Bisericilor⁹.

Biserica Ortodoxă Română a devenit membră a C.E.B. în anul 1961, la Adunarea generală de la New Delhi, când mai multe Biserici Ortodoxe din lume au aderat și ele la C.E.B. De atunci Biserica noastră participă prin reprezentanții săi în mod activ, nu doar la activitățile C.E.B., ci și la întrunirile dialogurilor teologice bilaterale dintre Ortodoxie și celelalte confesiuni creștine istorice¹⁰. În anul 1997 Biserica Ortodoxă Română a elaborat

⁷ *The Ecumenical Movement, o.c.*, pp. 526-527

⁸ Cf. pr. prof. dr. Viorel Ioniță, *Hotărârile întrunirilor panortodoxe din 1923 până în 2009. Spre Sfântul și Marele Sinod al Ortodoxiei*, Editura Basilica, 2013, pp. 188-189

⁹ Vezi lucrarea noastră, *Etapele unui dialog uitat. Spre comuniunea sacramentală deplină dintre Biserica Ortodoxă și Bisericile Ortodoxe Orientale*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2007, 189 pp.

¹⁰ Vezi articolul redacțional *Ortodoxia românească și ecumenismul* din publicația „Învierea”, anul XXII, nr. 23 (521), joi 1 decembrie 2011, p. 1, scris cu ocazia împlinirii a 50 de ani de când Biserica noastră a devenit membră a Consiliului Ecumenic al Bisericilor

un document intitulat „Poziția Bisericii Ortodoxe Române față de Mișcarea Ecumenică în general și față de Consiliul Mondial al Bisericilor în special”¹¹. În cadrul acestuia sunt trecute în revistă beneficiile pe care Consiliul le-a adus lumii creștine în ansamblul ei, dialogului dintre Biserici, promovării Ortodoxiei în fața celorlalte confesiuni creștine, ș.a., dar totodată sunt punctate și unele neajunsuri actuale ale C.E.B., din perspectivă ortodoxă, cum ar fi: tendința de marginalizare a bazelor Consiliului, depărtarea de doctrina biblică a unor documente și poziții elaborate de către Consiliu, o prea mare implicare în problemele sociale, rasiale, economice ale unor popoare, în detrimentul căutării unității creștinilor, etc.

Există mai multe voci critice din partea ortodocșilor care susțin că în ultimii ani C.E.B. s-a orientat mai degrabă spre problemele vizând partea orizontală a conlucrării între creștini (pacea, creația, societatea, eradicarea sărăciei, observarea tradițiilor confesiunilor, ș.a.), în loc să se preocupe de partea verticală a misiunii sale, pentru care a și fost creat (căutarea unității tuturor în Iisus Hristos). De aceea, în cadrul Adunării generale de la Harare (1998), s-a decis crearea unei comisii mixte protestante-ortodoxe, pentru evaluarea unor critici ortodoxe în C.E.B. Comisia și-a prezentat raportul în cadrul Adunării generale de la Porto Alegre (2006), care s-a concretizat prin următoarele hotărâri:

- pe viitor votul în cadrul C.E.B. se va lua prin consens și nu pe principiul majorității;

- la toate întrunirile ecumenice ale C.E.B. nu se vor mai organiza rugăciuni comune, ci fiecare confesiune își va avea propriul program liturgic sau de rugăciune;

- Bisericile membre sunt obiectul căutării unității vizibile, nu Consiliul;

- Bisericile membre proclamă consensul doctrinar, nu Consiliul;

- necesitatea revigorării dialogului teologic inter-confesional pentru regăsirea unității creștinilor, mai cu seamă privitor la eclesiologie și Botez¹².

Consultare inter-ortodoxă pregătitoare. La fel ca înaintea fiecărei Adunări generale ale C.E.B., în anul 2012 a avut loc o consultare inter-ortodoxă pregătitoare cu titlul: „Contribuție ortodoxă la cea de-a X-a Adunare a C.E.B. *Dumnezeul vieții, condu-ne spre dreptate și pace!*”, ținută la Kos, Grecia, în perioada 11-17 octombrie. Textul final al întrunirii l-am preluat cu unele omisiuni de la preot lector dr. Daniel Buda:

„La inițiativa Consiliului Ecumenic al Bisericilor (C.E.B.), la invitația Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I și sub auspiciile generoase ale Înaltpreasfinției Sale Mitropolitul Natanael de Kos și Nisyros, reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxe Răsăritene și Orientale s-au întâlnit

¹¹ Valer Bel, *Teologie și Biserică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008, pp. 381-389

¹² Preot dr. Marius Florescu, o.c.

în insula Kos - Grecia, pentru a reflecta asupra temei celei de-a X-a Adunări generale a C.E.B., pentru a se pregăti pentru Adunarea de la Busan și pentru a definitiva contribuția lor teologică. Moderarea consultației a fost asigurată de către Înaltpreasfinția Sa Mitropolit prof. dr. Ghenadios de Sassima în numele Bisericii Ortodoxe Răsăritene și de Înaltpreasfinția Sa Mitropolit Mor Eustathius Matta Roham, în numele Bisericii Ortodoxe Orientale.

Este deja o tradiție a ultimilor treizeci de ani în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, ca acesta să convoace o consultare inter-ortodoxă înaintea Adunărilor sale generale. Scopul principal al întâlnirii a fost de a studia, discuta și reflecta asupra temei principale, precum și a sub-temelor următoarei Adunări, din perspectivă ortodoxă, spre a exprima așteptările ortodocșilor legate de următoarea Adunare a C.E.B.

Treizeci și șapte de ierarhi, preoți, profesori universitari, bărbați, femei și tineri au fost primiți cu căldură de către Înaltpreasfinția Sa Mitropolitul Natanael de Kos și Nisyros în cadrul sesiunii de deschidere, urmată de sfințirea unei noi capele la care au participat toți delegații, precum și reprezentanți ai clerului și laicului local și ai autorităților locale. După o introducere și o reflecție teologică asupra temei, îngrijorărilor și speranțelor legate de viitor, realizată de Înaltpreasfinția Sa Mitropolit prof. dr. Ghenadios de Sassima (Patriarhia Ecumenică) și o scurtă prezentare a tuturor participanților, Domnul Georges Lemopoulos, secretar general adjunct al C.E.B., și pr. dr. Daniel Buda, secretar executiv pentru Relații bisericești și ecumenice, au prezentat raportul: „De la Porto Alegre la Busan: Raport de activitate reflectând contribuțiile ortodoxe la C.E.B și răspunsurile C.E.B. pentru ortodocși”.

(...) În ultimele două sesiuni, participanții au aprobat un raport al consultării care urmează să fie împărtășit tuturor participanților la Adunarea generală, ca o contribuție ortodoxă în numele tuturor Bisericilor Ortodoxe membre. În partea sa principală, acest raport conține o reflecție asupra temei Adunării. În teologia ortodoxă, „Dumnezeul vieții” este înțeles trinitar. Dumnezeu Cel în Treime este Dumnezeuul vieții pentru întreaga creație, pentru că El a creat lumea și El o menține și o protejează, ca o expresie a iubirii Lui. Actul suprem al iubirii lui Dumnezeu este iconomia mântuirii, care este înțeleasă ca o recreare și o restaurare a umanității. Chemarea pentru unitate, dreptate și pace rămâne chemarea noastră până astăzi, așa cum Domnul nostru Cel Întrupat S-a rugat înainte de patimile Sale (Ioan cap. 17). Ca ortodocși, noi suntem angajați să cooperăm cu toți creștinii de dragul dreptății, păcii și unității, pe baza mesajului lui Hristos și a dragostei lui Dumnezeu pentru umanitate și pentru întreaga creație. În vreme ce lucrăm împreună pentru dreptate și pace în această lume, noi suntem

conștienți că dreptatea și pacea depline vor fi realizate numai în eshaton, unde Hristos le va „împlini pe toate” (Efeseni 1, 22)”¹³.

Cea de a X-a Adunare generală a C.E.B. a avut loc între 30 octombrie - 8 noiembrie 2013, la Busan – Coreea de Sud, cu tema „Dumnezeul vieții, condu-ne spre adevăr și pace!”. Au participat delegați ai Bisericilor membre, invitați și observatori, în total aproximativ 2700 de participanți. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată printr-o delegație formată din 13 membri, sub conducerea Înaltpreasfințitului Mitropolit Nifon al Târgoviștei. Delegatul Mitropoliei Banatului a fost semnatarul acestor rânduri.

În ziua deschiderii Adunării, ca și în zilele desfășurării acesteia, au fost prezentate mesaje de la Sanctitatea Sa Papa Francisc, de la Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I-ul, precum și de la diferite organizații creștine și necreștine. Programul zilnic a constat din rugăciunea de dimineață, studiu biblic, audierea unor prelegeri pe teme de misiune și unitate - una dintre strălucitele prelegeri, adevărată lecție de Ortodoxie, a aparținut Înaltpreasfinției Sale Mitropolitul Nifon - dialoguri pe teme ecumenice, întrunirea de lucru și rugăciunea de seară. Un moment special a fost dat de cele două întruniri confesionale, în care s-au întrunit separat delegații fiecărei confesiuni, la cele ortodoxe participând atât delegații ortodocși, cât și cei vechi orientali. Acestea au fost moderate de Înaltpreasfințitul Mitropolit Ghenadios de Sassima (Patriarhia Constantinopolului) și de Înaltpreasfințitul Mitropolit Bishoy de Damietta (Patriarhia ortodoxă coptă din Egipt).

Duminică 3 noiembrie delegații ortodocși au fost invitați la Sfânta Liturghie de la biserica ortodoxă coreeană din Busan (Patriarhia Constantinopolului), care a fost săvârșită de Înaltpreasfințitul Mitropolit Ambrosios al Coreei, în prezența delegaților din celelalte Biserici Ortodoxe surori și a unor delegați din Bisericile Vechi Orientale. Agapa care a urmat a dat tuturor posibilitatea de a se cunoaște mai bine și de a lua cunoștință cu realitățile Ortodoxiei din peninsula coreeană.

Ultimele zile ale întrunirilor de lucru s-au concretizat prin alegerea celor opt noi președinți ai C.E.B., doi dintre aceștia fiind Preafericitul Părinte Ioan al X-lea, Patriarhul Antiohiei și al întregului Orient (Biserica Ortodoxă) și Sanctitatea Sa Karekin al II-lea, Patriarhul suprem și catolicos al tuturor armenilor (Bisericile Vechi Orientale). Totodată s-au ales și cei 150 de membri ai Comitetului Central, din partea Bisericii noastre fiind aleși Înaltpreasfințitul Mitropolit Nifon al Târgoviștei și P.C. Părinte consilier patriarhal Michael Tița.

La finalul Adunării generale de la Busan s-a aprobat un mesaj, pe care îl redăm în traducere proprie din limba engleză:

¹³ *Contribuție ortodoxă la cea de-a X-a Adunare a C.E.B. Dumnezeuul vieții, condu-ne spre dreptate și pace!, Kos, Grecia, 11-17 octombrie 2012*, preot lect. dr. Daniel Buda, în „Revista Teologică”, nr.4/2012, pp. 249-251

Călătorie pe calea dreptății și păcii¹⁴

„Prin milostivirea milei Dumnezeului nostru, cu care ne-a cercetat pe noi Răsăritul cel de Sus, ca să lumineze pe cei care stau în întuneric și în umbra morții și să îndrepteze picioarele noastre pe calea păcii” (Luca 1, 78-79).

Dragi surori și frați, vă salutăm în numele lui Hristos,

1. Ne-am reunit în Republica Coreea pentru cea de a X-a Adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (30 octombrie – 8 noiembrie 2013). Provenind din 345 de Biserici membre ale federației și din alte organizații partenere mișcării ecumenice, ne-am reunit în rugăciune pentru a împărtăși experiențe din comunitățile noastre locale și pentru a asculta mesaje deopotrivă de îngrijorare, dar și de speranță. Suntem recunoscători pentru multele mărturii care au fost împărtășite de către participanți. Pelerinajul nostru în Coreea se încadrează în tema Adunării: „Dumnezeul vieții, condu-ne spre dreptate și pace!”.

2. Din orașul Busan am pornit împreună pe o cale a schimbării profunde. Ne rugăm ca să ne schimbăm pe noi înșine, pentru ca Dumnezeu să ne facă instrumente ale păcii. Mulți dintre noi am călătorit în diferite părți ale Coreei, unde am experimentat rănilor deschise ale unei societăți marcate de conflict și diviziune. Cât de necesară este dreptatea pentru pace, reconcilierea pentru vindecare și o schimbare a inimii, pentru ca lumea să devină un întreg! Am fost încurajați de activitatea și dăruirea Bisericilor pe care le-am întâlnit, a căror lucrare rodește aici din abundență.

3. Am împărtășit experiența noastră pentru căutarea unității în Coreea, ca aceasta să fie un semn de speranță pentru lumea întreagă. Dar acesta nu este singurul loc de pe pământ în care oamenii trăiesc divizați, între sărăcie și bogăție, fericire și violență, liniște și război. Nu avem voie să închidem ochii în fața crudei realități a vieții multor semeni și să stăm pasivi în fața lucrării lui Dumnezeu pentru umanitate. Ca o federație de Biserici, Consiliul Ecumenic al Bisericilor este solidar cu toți oamenii și toate Bisericile din peninsula coreeană și cu toți cei care caută dreptatea și pacea pe pământ.

4. Dumnezeu, Creatorul nostrum, este izvorul întregii vieți. În iubirea lui Iisus Hristos și prin milostivirea Sfântului Duh, ca o comunitate de fii ai lui Dumnezeu, suntem hotărâți să mergem mai departe spre împlinirea Împărăției Cerurilor. Căutând harul lui Dumnezeu, suntem chemați, în diversitatea care ne caracterizează, să fim slujitorii creației lui Dumnezeu. Aceasta este perspectiva *cerului nou și a pământului nou*, unde Hristos le va împlini pe toate (Efeseni 1, 22).

¹⁴ <http://www.oikoumene.org/en/press-centre/news/message-of-the-wcc-assembly-201cwe-intend-to-move-together201d>, accesat 11.11.2013

5. Trăim în vremuri de o acută criză globală. Ne confruntăm cu provocări economice, ecologice, sociale și politice, dar și spirituale. În întunericul și în umbra morții, în suferință și în persecuții, cât este de important este nădejdi în Domnul Cel înviat! Cu căldura Duhului în inimile noastre, ne rugăm lui Hristos să lumineze lumea. Ne rugăm ca lumina Sa să ne determine să sporim grija pentru întreaga creație și afirmăm răspicat că toți oamenii sunt creați după chipul lui Dumnezeu. Ascultând vocea celor care adesea strigă de la marginile societății, să învățăm lecția nădejdi și a perseverenței. Să ne aplecăm mai mult asupra idealului libertății și să acționăm solidar. Fie ca Dumnezeu Cuvântul, Care luminează, să ne călăuzească în călătoria noastră.

6. Intenționăm să lucrăm împreună. Provocați de experiențele spirituale din Busan, îndemnăm toți oamenii de bună credință să-și angajeze darurile bune primite de la Dumnezeu, în lucrări care transformă umanitatea.

Adunarea cheamă pe fiecare să participe la această călătorie. Fie ca Bisericile să fie comunități ale vindecării și milei creștinești! Fie ca, prin propovăduirea Veștii celei bune, dreptatea să se înmulțească, iar pacea adâncă a lui Dumnezeu să se odihnească peste lume!

Dumnezeul vieții, condu-ne spre adevăr și pace!”

Față de acest text oficial au fost consemnate ca apendice două interpelări, aparținând arhimandritului Jack Khalil (Patriarhia greco-ortodoxă a Antiohiei și a întregului Orient și mitropolitului Bishoy de Damietta (Patriarhia ortodoxă coptă).